

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 2293/09

בפני :
כבוד השופטת א' חיות
כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופט י' עמית

המערער : ארכימנדרית פוטיוס ליאקוס

נגד

המשיבים :
1. תיאופילוס ג'אנופולוס
2. הוד מעלתו אירינאוס הראשון
3. ממשלת ישראל
4. היועץ המשפטי לממשלה
5. שר הפנים
6. ארכימנדרית פאנאריטוס קפריאנו

ערעור על החלטתו של בית המשפט המחוזי בירושלים
בבש"א 1447/08 שניתנה ביום 15.1.2009 על ידי כבוד
השופט מ' סובל

תאריך הישיבה : ח' באדר התש"ע (22.02.10)

בשם המערער : עו"ד זאב שרף ; עו"ד שרון גלעד ; עו"ד תומר ויזל

בשם המשיב 1 : עו"ד רנאטו יארק ; עו"ד רמי אליהו

בשם המשיב 2 : עו"ד עמאד שוקרי

בשם המשיבים 3-5 : עו"ד משה גולן

פסק-דין

השופטת א' חיות:

המערער והמשיב 6 הגישו לבית-המשפט המחוזי בירושלים תובענה התוקפת את ההליכים שהתנהלו בכנסיה היוונית-אורתודוקסית של ירושלים לבחירתו של המשיב 1 לתפקיד הפטריארך היווני-אורתודוקסי. בהחלטתו מיום 15.1.2009 דחה בית המשפט המחוזי (כבוד השופט מ' סובל) את התובענה על הסף בהיעדר סמכות עניינית וקבע כי עם מסירת כתב ההכרה מטעם הממשלה למשיב 1 הפכו הליכי מינויו סופיים וחסינים מביקורת שיפוטית. מכאן הערעור שבפנינו.

רקע עובדתי

1. בראש הכנסיה היוונית-אורתודוקסית של ירושלים (להלן: הפטריארכיה) עומד הפטריארך היווני-אורתודוקסי (להלן: הפטריארך). על פי תקנות הקיסרות העותומנית משנת 1875, כפי שתוקנו בדברי חקיקה מנדטוריים מן השנים 1935 ו-1936 (להלן: תקנות הקיסרות), מתקיימים הליכי הבחירה והמינוי של הפטריארך בשני שלבים: בשלב הראשון נבחר הפטריארך על ידי הגוף המנהל את הפטריארכיה, הסינוד הקדוש (להלן: הסינוד הקדוש), ובשלב השני נדרש הפטריארך הנבחר לקבל מממשלת ישראל כתב הכרה כתנאי לכהונה (ראו סעיפים 9-11 לתקנות הקיסרות). בשנת 2001 החליט הסינוד הקדוש לבחור לתפקיד הפטריארך את אירינאוס הראשון (המשיב 2) (להלן: אירינאוס) וביום 30.4.2004 נמסר לו כתב הכרה מטעם הממשלה בחתימת שר הפנים. כשנה וחצי לאחר מכן (ביום 22.8.2005), התכנס הסינוד הקדוש והחליט לבחור כפטריארך את תיאופילוס השלישי (המשיב 1) (להלן: תיאופילוס). ביום 16.12.2007 החליטה הממשלה להכיר בתיאופילוס (להלן: החלטת הממשלה) וביום 24.12.2007 נמסר לו כתב הכרה מטעמה בחתימתו של שר הפנים.

2. סמוך לאחר מסירת כתב ההכרה לתיאופילוס דחה בית משפט זה מספר עתירות שהופנו נגד החלטת הממשלה מיום 16.12.2007: ביום 27.12.2007 נדחתה עתירה שהוגשה על ידי הפטריארך היוצא אירינאוס (בג"ץ 10615/07 אירינאוס הראשון נ' ראש ממשלת ישראל (טרם פורסם, 27.12.2007) (להלן: עניין אירינאוס)) וביום 31.12.2007 דחה בית המשפט שלוש עתירות נוספות שהוגשו בעניין זה (בג"ץ 10876/07 עמותת בצדק נ' ממשלת ישראל (טרם פורסם, 31.12.2007) – להלן: העתירות המאוחדות). אחת מאותן עתירות (בג"ץ 10880/07) הוגשה על ידי המערער והמשיב 6 - שני כמרים

הטוענים לחברות בסינוד הקדוש. בד בבד עם העתירה מטעמם, הגישו השניים ביום 23.12.2007 לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה אזרחית התוקפת את החלטתו של הסינוד הקדוש משנת 2005 לבחור בתיאופילוס כפטריארך. בתובענה נטען כי קבוצה של כמרים מורדים שאינה מייצגת את הסינוד הקדוש, הציגה בפני ממשלת ישראל מצג שווא לפיו הסינוד הקדוש החליט להדיח את אירינאוס מכהונתו ולבחור תחתיו את תיאופילוס. בנוסף נטען כי נפלו פגמים שונים בהליך בחירתו של תיאופילוס על ידי הסינוד הקדוש. בתובענה נתבקש צו מניעה קבוע האוסר על תיאופילוס להציג עצמו או לפעול כפטריארך ובנוסף נתבקש סעד הצהרתי השולל את תוקפם של ההליכים בפטריארכיה שהובילו לבחירתו.

הבקשה לסילוק על הסף

3. תיאופילוס, מצידו, הגיש לבית המשפט המחוזי בקשה לסילוק התובענה על הסף בה טען, בין היתר, כי נוכח העובדה שהממשלה מסרה לו את כתב ההכרה מטעמה, נעדר בית המשפט המחוזי סמכות עניינית לדון בתובענה. זאת בהתחשב בהוראת סעיף 4 לפקודת הבטריקיה האורתודקסית (הוראות נוספות), מס' 29 לשנת 1935 (להלן: פקודת הבטריקיה או הפקודה), הקובעת כי מקום בו נמסר כתב הכרה לפטריארך הנבחר "יהא תוקף בחירתו של האיש הנזכר [בכתב ההכרה] מוחלט ומחייב מכל הבחינות ואין להרהר אחריו בשום בית משפט". בנוסף הפנה תיאופילוס לסימן 2 לדבר המלך במועצה על ארץ ישראל (המקומות הקדושים), 1924 (להלן: דבר המלך) בטענה כי סעיף זה מונע מבית המשפט לדון בתובענה דנן בהיותה עוסקת ב"זכויות או תביעות הנוגעות לעדות הדתיות השונות בישראל". עוד טען תיאופילוס כי התביעה התיישנה או לחלופין הוגשה בשיהוי, וזאת בהתחשב בהוראת סעיף 3 לפקודת הבטריקיה הקובעת כי "אין להגיש כל בקשה לכל בית משפט ואין להתחיל בברור כל תביעה בכל בית משפט בקשר עם בחירות פטריארך או כתוצאה מכך, לאחר עבור שלושים יום מיום בחירתו...". תיאופילוס הדגיש בהקשר זה כי הוא נבחר על ידי הסינוד הקדוש בחודש אוגוסט 2005, ומכאן שעל פי הוראת סעיף 3 לפקודה ניתן היה להגיש תובענה הנוגעת לבחירתו בתוך שלושים ימים ואילו התובענה בעניינו הוגשה זמן רב לאחר מכן - בחודש דצמבר 2007. לבסוף טען תיאופילוס כי יש מקום להורות על סילוקה של התובענה הסף בשל מעשה בית-דין והוא הפנה בהקשר זה למספר הליכים בהם נקטו גורמים שונים במטרה למנוע את בחירתו (בקשה שהוגשה לבית המשפט המחוזי בחיפה בשנת 2005 למתן צו המונע את מינויו של ממלא-מקום זמני לאירינאוס ושתי בקשות נוספות שהוגשו לבית המשפט המחוזי בירושלים בשנת 2005 למתן צווים המונעים את התכנסותו של הסינוד הקדוש לשם הצגת רשימת המועמדים

לתפקיד הפטריארך החדש ולשם בחירתו), בהן נקבע כי יש לדחות את הבקשות, בין היתר מחמת שיהוי וכן בהעדר סמכות עניינית לדון בענייני העדות הדתיות בהתאם להוראת סעיף 2 לדבר המלך. תיאופילוס הוסיף והפנה בהקשר זה גם לארבע העתירות לבג"ץ שהוגשו על ידי המערער והמשיב 6 ועל ידי גורמים נוספים, סמוך לאחר החלטת הממשלה מיום 16.12.2007.

החלטתו של בית המשפט המחוזי

4. בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופט מ' סובל) נעתר ביום 15.1.2009 לבקשתו של תיאופילוס ודחה את התובענה על הסף בשל חוסר סמכות עניינית. בהתייחסו להוראת סימן 2 לדבר המלך ציין בית המשפט כי עניינה של הוראה זו בתביעות הנוגעות למקומות הקדושים ומכאן שאין בה כדי לשלול את סמכותו לדון בתובענה דנן העוסקת בהליכי הבחירה של הפטריארך. לעומת זאת קיבל בית המשפט את טענת תיאופילוס לפיה סעיף 4 לפקודת הבטריקיה שולל את סמכותו העניינית לדון בתובענה. בית המשפט ציין כי בהוראת סעיף 4 הנ"ל נקבע כי עם מתן כתב ההכרה מטעם הממשלה נהנית בחירתו של הפטריארך מסופיות מוחלטת ואינה חשופה עוד לביקורת שיפוטית, והדגיש כי התכלית העומדת ביסוד הסעיף היא יציבות כהונתו של הפטריארך אשר חיונית לא רק לקידום טובתה של העדה הדתית אלא גם ובעיקר מן ההיבט של אינטרס הציבור. בית המשפט קבע, אפוא, כי מקום בו מסרה הממשלה לפטריארך את כתב ההכרה, קמה חזקה חלוטה בדבר חוקיותם ותקינותם של הליכי הבחירה ואין עוד אפשרות להרהר אחריהם "בשום בית המשפט".

בית המשפט הוסיף וציין בפסק דינו כי מסקנתו באשר לאופן שבו יש לפרש את סעיף 4 לפקודת הבטריקיה, אינה שוללת ביקורת שיפוטית על החלטת הממשלה להכיר בפטריארך הנבחר במובן זה שאין בהוראת הפקודה כדי למנוע נקיטת הליך מינהלי התוקף את שיקול דעתה של הממשלה וכלשונו של בית משפט קמא, "בחירת הפטריארך היא הנהנית מחסינות, ולא החלטת הממשלה להעניק לפטריארך הנבחר כתב הכרה". בענייננו, כך ציין בית המשפט, הוגשו לבית המשפט העליון עתירות התוקפות את החלטת הממשלה להכיר בתיאופילוס, אך הן נדחו זמן קצר לאחר מכן. בהתחשב בטעמים אלה קבע בית המשפט כי אין לו סמכות לדון בתובענה לאחר שכתב ההכרה נמסר לידי הפטריארך הנבחר, ובפרט לאחר שהעתירות התוקפות את שיקול דעתה של הממשלה נדחו. לפיכך הורה בית משפט קמא על דחייתה של התובענה על הסף. על החלטה זו משיג כאמור המערער בערעור דנן (המשיב 6 מצידו אינו מערער על ההחלטה וצורף לערעור כמשיב).

5. לטענת המערער, שגה בית המשפט המחוזי בכך שפירש את סעיף 4 לפקודת הבטריקיה כמונע בירור של תובענה התוקפת את הליכי הבחירה הפנימיים של הפטריארכיה לאחר מסירת כתב ההכרה מטעם הממשלה, והוא מפנה בהקשר זה לשני פסקי-דין המלמדים, לגישתו, כי ניתן לשוב ולהידרש לסוגיית תוקף בחירת הפטריארך גם לאחר שנמסר לו כתב ההכרה (בג"ץ 6322/01 לויפר נ' הפטריארכיה היוונית אורתודוקסית (לא פורסם, 12.9.2001) (להלן: עניין לויפר הראשון), וכן רע"א 688/91 S.B.C. Establishment Inc. נ' הפטריארך היווני-אורתודוכסי של ירושלים (לא פורסם, 12.5.1991) (להלן: עניין SBC)). בנוסף טוען המערער כי יש בכוחו של סעיף 4 לפקודה למנוע בירור שיפוטי של הליכי הבחירה רק אם הפגמים הנטענים בהליכי הבחירה הם זניחים או טכניים, אך לא מקום בו עסקינן בפגמים חמורים כגון אלה שנפלו בהליכי הבחירה דגן שכללו, לטענתו, אלימות ואמצעי כפייה. המערער מוסיף וטוען כי יש להשקיף על ההליכים שברקע התובענה לא רק כהליכים לבחירתו של תיאופילוס אלא גם כהליכים להדחתו של אירינאוס, שכן כתב ההכרה שנמסר לתיאופילוס הכיר למעשה בביטול כהונתו של אירינאוס ולגישתו פקודת הבטריקיה אינה מונעת בירור שיפוטי בשאלת תוקף הדחתו של הפטריארך היוצא (להבדיל מתוקף בחירתו של הפטריארך הנכנס). המערער מדגיש כי התובענה שהגיש תקפה גם את הליכי ההדחה ועל כן יש למנות את תקופת שלושים הימים הקבועה בסעיף 3 לפקודת הבטריקיה מן היום בו נמסר לתיאופילוס כתב ההכרה, או לחלופין מן היום בו החליטה הממשלה להכיר בו.

המערער סבור כי פרשנותו של בית משפט קמא לסעיף 4 לפקודה שללה ממנו כל אפשרות להשיג על חוקיותם ותוקפם של הליכי ההדחה (להבדיל מהליכי המינוי) ובכך פגעה בזכות הגישה שלו לערכאות. כמו כן מלין המערער על כך שבית משפט קמא לא נתן משקל לעובדה שבקשת הסילוק הוגשה בלא שנתמכה בתצהיר ולבסוף הוא טוען כי תיאופילוס מושתק מלהסתמך על הוראת סעיף 4 לפקודה משום שעתירה שהגיש בזמנה (בשנת 2005) נגד מינויו של אירינאוס, הוגשה לאחר שהממשלה מסרה לאירינאוס את כתב ההכרה בו.

אירינאוס (המשיב 2), מצטרף לטענותיו של המערער וסבור כי דינו של הערעור להתקבל מן הטעמים שנמנו לעיל עליהם הוא חוזר בסיכומיו.

6. תיאופילוס, מנגד, סומך ידיו על החלטתו של בית משפט קמא וטוען כי הוראת סעיף 4 לפקודה מונעת בירור שיפוטי של הליכי הבחירה הפנימיים בפטריארכיה לאחר מסירת כתב ההכרה לפטריארך הנבחר. תיאופילוס מוסיף וטוען כי העובדה שהתובענה הוגשה זמן רב לאחר חלוף תקופת שלושים הימים הקבועה בסעיף 3 לפקודת הבטריקיה, הצדיקה אף היא את דחייתה על הסף. עוד טוען תיאופילוס כי אין לקבל את טענת המערער בדבר פגיעה בזכות הגישה שלו לערכאות, ולטענתו העובדה שערכאה אזרחית אינה יכולה לדון בתובענה התוקפת את הליכי הבחירה של הפטריארך לאחר מסירת כתב ההכרה, אינה מונעת הגשת הליך מינהלי התוקף את החלטת הממשלה להכיר בו וכי פרט להפעלת ביקורת שיפוטית על החלטות הממשלה כאמור, אין להיזקק לאחר מסירת כתב ההכרה לטענות נגד עצם הבחירה וסדריה במוסדות הפטריארכיה. כמו כן טוען תיאופילוס כי התובענה לוקה בשיהוי המצדיק את סילוקה על הסף, ולבסוף הוא טוען כי פסקי הדין עליהם מסתמך המערער (עניין לויפר הראשון ועניין SBC) אינם מלמדים כי ניתן לתקוף בתקיפה ישירה את הליכי המינוי של הפטריארך הנבחר, לאחר שנמסר לו כתב ההכרה מטעם הממשלה.

המשיבים 3-5 (הממשלה, היועץ המשפטי לממשלה ושר הפנים) סבורים אף הם כי דין הערעור להידחות. בטיעוניהם מדגישים משיבים אלה כי גם אם הוראת סעיף 4 לפקודה מונעת מבתי המשפט "הרגילים" לבקר את הליכי הבחירה הפנימיים בפטריארכיה לאחר מסירת כתב ההכרה לפטריארך הנבחר, אין בהוראה זו כדי לפגוע בסמכותו של בית המשפט הגבוה לצדק להידרש לעתירה התוקפת את החלטת הממשלה להכיר בפטריארך ועל כן, לא פגעה החלטתו של בית משפט קמא בזכות הגישה של המערער לערכאות. באשר להוראת סעיף 3 לפקודה טוענים המשיבים 3-5 כי אין למנות את תקופת שלושים הימים הקבועה בהוראה זו מן היום בו נתקבלה החלטת הממשלה או לחלופין מן המועד בו נמסר לפטריארך הנבחר כתב ההכרה ולגישתה, את מניין שלושים הימים הקבוע בסעיף 3 לפקודת הבטריקיה יש להתחיל מן היום בו מונה הפטריארך על ידי הסינוד הקדוש וזאת נוכח לשונו הברורה של סעיף 3 וכן בהתחשב בפרשנותו הראויה של סעיף 4 לפקודה. לבסוף טוענים המשיבים כי ביסוד הוראות אלה שבפקודת הבטריקיה עומדים שני אינטרסים חשובים - הצורך בהתערבות מינימאלית בהתנהלותה הפנימית של הפטריארכיה כמוסד דתי, והשמירה על היציבות והוודאות בהתנהלותה של הפטריארכיה. אינטרסים אלה, כך סבורים המשיבים 3-5, מובילים אל המסקנה כי במקרה דנן צדק בית המשפט המחוזי בדחותו את התובענה על הסף.

7. סעיף 4 לפקודת הבטריקיה קובע, כאמור, כי לאחר שהממשלה מסרה לפטריארך הנבחר את כתב ההכרה מטעמה (המכונה בפקודה "ביראת"), "יהא תוקף בחירתו של האיש הנזכר [בכתב ההכרה] מוחלט ומחייב מכל הבחינות ואין להרהר אחריו בשום בית משפט". הוראה זו היא חלק ממערכת הדינים המיוחדת החלה לגבי הליכי בחירתו של הפטריארך ועל תכליתן עמד בית משפט זה בבג"ץ 963/04 לויפר נ' ממשלת ישראל, פ"ד נח(3) 326, 336 (2004) (להלן: עניין לויפר השני) באומרו:

"תכליתן של הוראות הדין החל על בחירת הפטריארך היא שימור האוטונומיה הדתית-רוחנית של הקהילה שהפטריארך עומד בראשה, ואשר הנמנים עליה פזורים גם בירדן ובשטחי הרשות הפלסטינית... על הממשלה להבטיח כי הפטריארך הנבחר יהיה מהימן עליה, והליך ההכרה בו נועד להבטיח את האינטרסים של מדינת ישראל" (שם, בעמ' 334, וראו עוד: עניין לויפר הראשון, בפיסקה 3; עניין אירינאוס, בפיסקה 6).

הנה כי כן, הליך ההכרה בפטריארך הנבחר שמקיימת הממשלה מערב שיקולים הנוגעים, בין היתר, ליחסיה של ישראל עם העדה היוונית-אורתודוקסית בארץ ובעולם (ראו גם עניין לויפר השני, בעמ' 336) ובשל האינטרסים המדיניים הנוגעים בדבר, שלא ניתן להפריז בחשיבותם, נראה שהפקודה ביקשה לוודא את יציבות מינויו של הפטריארך והדגישה בסעיף 4 לפקודה בלשון ברורה ונחרצת כי משהחליטה הממשלה להכיר בפטריארך הנבחר ומשמסרה לידיו את כתב ההכרה רואים בכך סוף פסוק ודבר המינוי הופך לעובדה מוגמרת שאין להרהר אחריה עוד, ככל שהדבר נוגע לטענות המופנות כנגד הליכי הבחירה בפטריארכיה ולהתנהלותה הפנימית בהליכים אלה. האמור בסעיף 4 לפקודת הבטריקיה אינו חוסם עם זאת את הדרך מפני עתירה המכוונת כנגד החלטת הממשלה להכיר בפטריארך הנבחר (אם כי היקף הביקורת השיפוטית בעניינים אלה הינו מצומצם; ראו: עניין לויפר השני בעמ' 336; עניין אירינאוס, בפיסקה 7).

המערער הפנה בטיעונו אל פסק הדין בעניין לויפר הראשון שם ציין בית המשפט כי אם יתגלה חומר מפליל נגד הפטריארך הנבחר ניתן יהיה לתקוף את מינויו, אך יש לזכור כי פסק-הדין באותו עניין (בו הועלו טענות נגד כשירותו של אירינאוס לשמש כפטריארך), ניתן זמן רב לפני שהממשלה דנה והחליטה להכיר בו כפטריארך וממילא זמן רב בטרם נמסר לו כתב ההכרה (אשר למועדים הרלבנטיים בהקשר זה ראו עניין לויפר השני בעמ' 330-331). על כן, אין הנדון דומה לראיה ולו מטעם זה

בלבד. פסק-הדין הנוסף בעניין SBC, עליו ביקש המערער להישען כאסמכתא לכך שאין לחסום בפניו את הדרך לבירור התובענה על אף מסירת כתב ההכרה לתיאופילוס, אף הוא אינו מועיל לו. מעיון באותו פסק-דין (שניתן בדין יחיד ובמסגרת בקשת רשות ערעור) עולה כי סעיפים 3 ו-4 לפקודת הבטריקה העומדים במוקד הערעור שבפנינו אינם נזכרים בו כלל וממילא אין לייחס לו קביעת הלכה בהקשר זה. אוסיף ואומר כי ככל שעולה מפסק-הדין בעניין SBC כי במסגרת הליך אזרחי לפינוי פולשים ניתן לתקוף בתקיפת עקיפין את מינויו של הפטריארך גם לאחר מסירת כתב ההכרה, מן הראוי לשוב ולבחון את הדבר תוך התייחסות להוראת סעיף 4 לפקודת הבטריקה, החוסמת לטעמי אפשרות כזו.

8. בהינתן תכליתה של הוראת סעיף 4 לפקודת הבטריקה עליה עמדנו לעיל, נראה כי העובדה שהתובענה שהגישו המערער והמשיב 6 היתה תלויה ועומדת במועד בו מסרה הממשלה לתיאופילוס את כתב ההכרה מטעמה (התובענה הוגשה ביום 23.12.2007, יום אחד לפני מסירת כתב ההכרה), אין בה כדי לשנות מן התוצאה אליה הגיע בית משפט קמא ונראה כי מסירת כתב-ההכרה מטעם הממשלה לפטריארך הנבחר סתמה את הגולל לא רק על תובענות התוקפות את ההליכים הפנימיים של בחירתו שטרם הוגשו, אלא גם על הליכים התלויים ועומדים באותו עניין. מסקנה זו מתיישבת היטב עם לשונו הגורפת והנחרצת של סעיף 4 לפקודת הבטריקה המצוטט לעיל, המדבר ב"תוקף מוחלט ומחייב מכל הבחינות" של הבחירה ובכך שאין להרהר אחריה "בשום בית משפט". עוד יש לזכור כי במקרה דנן הגישו המערער והמשיב 6 את התובענה לבית משפט קמא כשנתיים וחצי לאחר הליכי הבחירה שקיים הסינוד הקדוש ושבוע ימים לאחר החלטת הממשלה מיום 16.12.2007 למסור לתיאופילוס כתב הכרה מטעמה. מסירת כתב ההכרה התעכבה אמנם בשל צו ביניים שניתן על ידי בית משפט זה ביום 18.12.2007 במסגרת עתירת אירינאוס, אשר הורה לשר הפנים להימנע מלמסור לתיאופילוס את כתב ההכרה עד החלטה אחרת (ראו החלטת השופט ח' מלצר מיום 18.12.2007). אך צו זה בוטל בהחלטת בית המשפט מיום 23.12.2007, ובו ביום הוגשה התובענה דנן. בנסיבות אלה, שהיו נהירות למערער (המערער והמשיב 6 ביקשו להצטרף לעתירת אירינאוס), יכול היה המערער להניח כי כתב ההכרה צפוי להימסר לתיאופילוס סמוך לאחר ביטול צו הביניים והוא אכן נמסר לתיאופילוס כבר למחרת היום, דהיינו ביום 24.12.2007. טעם זה מבסס אף הוא את המסקנה לפיה אין המערער יכול להיבנות מן העובדה שהתובענה הוגשה על ידו יום אחד קודם למסירת כתב-ההכרה לידי תיאופילוס.

9. הוראת סעיף 3 לפקודת הבטריקה חוסמת גם היא את דרכו של המערער בהליך שהגיש וכך היא קובעת:

“אין להגיש כל בקשה לכל בית משפט ואין להתחיל בברור כל תביעה בכל בית משפט בקשר עם בחירות פטריארך או כתוצאה מכך, לאחר עבור שלושים יום מיום בחירתו בהתאם להוראות סעיף 9 של החוק היסודי [תקנות הקיסרות]”. [ההדגשה הוספה]

המערער לא הסביר מדוע לא הגיש את התובענה דנן במהלך שלושים הימים שלאחר מועד בחירתו של תיאופילוס על ידי הסינוד הקדוש (ביום 22.8.2005) ומדוע המתין למעלה משנתיים עד שהגישו ביום 23.12.2007. מכל מקום, ובניגוד לעמדת המערער, מנין שלושים הימים הנקובים בסעיף 3 הנ"ל תחילתו ב"יום בחירתו" של הפטריארך "בהתאם להוראות סעיף 9 [לתקנות הקיסרות]" ומן הראוי להבחין בהקשר זה בין הליך הבחירה של הפטריארך על ידי הסינוד הקדוש ובין ההכרה בו על ידי הממשלה, הכרה שהינה אקט נפרד וחיצוני להליך הבחירה. על אבחנה זו עמד בעבר בית המשפט בעניין לויפר השני בצינונו כי "לא הממשלה היא הבוחרת את הפטריארך אלא הסינוד הקדוש של העדה" (שם בעמוד 334). עיון בסעיף 9 לתקנות הקיסרות אליו מפנה סעיף 3 לפקודת הבטריקה, מלמד כי סעיף זה אף הוא אינו נוגע להכרה של הממשלה בפטריארך הנבחר אלא להליך הבחירה המתנהל על ידי הסינוד הקדוש ונוכח כל האמור לעיל מתבקשת המסקנה כי תחילת מנינם של שלושים הימים כאמור בסעיף 3 לפקודת הבטריקה אינה מיום מסירת כתב ההכרה לידי הפטריארך, כטענת המערער, אלא מיום בחירתו על-ידי הסינוד הקדוש (22.8.2005), כטענת המשיבים 1,3,4 ו-5. טענה נוספת שמעלה המערער בהקשר זה היא הטענה כי הוא תוקף, למעשה, את הדחתו של אירינאוס וכי לעניין זה הוגשה התובענה במהלך שלושים הימים הקבועים בסעיף 3 לפקודת הבטריקה, משום שהחלטת הממשלה להכיר בתיאופילוס (16.12.2007) היא ששכללה את אקט ההדחה של אירינאוס. טענה זו אף היא דינה להידחות. הליך בחירתו של תיאופילוס והליך הדחתו של אירינאוס הינם שני צדדים של אותו המטבע ועל כן, כל טענותיו של המערער מופנות למעשה כנגד אותו הליך עצמו דהיינו כנגד הליך הבחירה הפנימי שהתקיים בפטריארכיה.

10. לבסוף ראוי לזכור כי המערער (וגורמים נוספים ובהם אירינאוס) עתרו לבית משפט זה נגד החלטת הממשלה להכיר בתיאופילוס כפטריארך הנבחר, ועתירות אלה נדונו ונדחו סמוך לאחר מסירת כתב ההכרה. באותן עתירות נתאפשר למערער ולעותרים האחרים להעלות טענות גם באשר למידע ולנתונים שהובאו בפני הממשלה

על ידי מתנגדי ההכרה בתיאופילוס ובאשר לאופן שבו הפעילה הממשלה את שיקול דעתה בהקשר זה, בהינתן המידע והנתונים שהיו בידיה כאמור (ראו פסקה 3 לפסק-הדין בעתירות המאוחדות). המערער מיצה, אפוא, את ההליך המינהלי הנתון לו בנדון לאחר מסירת כתב ההכרה, והטענה שהעלה ולפיה נפגעה בנסיבות העניין זכות הגישה שלו לערכאות אין לה מקום.

11. בשל כל הטעמים המפורטים לעיל אציע לחברי לדחות את הערעור ולחייב את המערער לשאת בשכר טרחת עורך דין בסכום של 15,000 ש"ח בצירוף מע"מ לזכות המשיב 1 ובסכום של 15,000 ש"ח בצירוף מע"מ לזכות המשיבים 3-5.

ש ו פ ט

השופט ע' פוגלמן:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופט י' עמית:

אני מסכים.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינה של השופטת א' חיות.

ניתן היום, ה' אלול תש"ע (15.8.2010).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט